

INFORMACIJA

ACADEMIA GRAMMATICORUM SALENSIS V–VII

2008–2010 m. pirmosiomis rugpjūčio savaitėmis Salų dvare vyko kasmetė kalbotyros vasaros mokykla – *Academia Grammaticorum Salensis*. Kaip ir visuomet, ją rengė asociacija „Academia Salensis“, padedama Vilniaus universiteto, Vilniaus pedagoginio universiteto, Klaipėdos universiteto ir Lietuvių kalbos instituto. Vasaros mokyklą rėmė Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas, Kultūros rėmimo fondas, LR Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos mokslo taryba, lėšų taip pat skyrė Kamajų seniūnija bei Salų bendruomenė ir kiti asociacijos rėmėjai. Per trejus metus sulaukta gausaus studentų, doktorantų ir dėstytojų būrio iš Baltarusijos, Čekijos, Danijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Liuksemburgo, Norvegijos, Rusijos ir Vokietijos. Paskaitų metu buvo supažindinama su įvairiais teoriniais modeliais, aktyviai remiamasi kalbų tipologijos duomenimis, pristatomi naujausi tyrimai.

Kartu su mokykla toliau augo ir knygų serija *Bibliotheca Salensis*: 2007 m. išėjo Irenos Sawickos *Arealinės fonetikos (fonetinės geografijos) įvadas*, 2009 m. – Axelio Holvoeto *Bendrosios sintaksės*

pagrindai, netrukus turėtų pasirodyti ir Vladimiro Plungiano *Gramatinės tipologijos įvado* pirmasis tomas¹.

Academia Grammaticorum Salensis Quinta (2008 m.)

Šios mokyklos paskaitų sekciją pradėjo Jekaterina Rachilina (Maskva), dalyviams pristačiusi leksinės tipologijos klausimus. Pirmoji paskaita buvo skirta leksinei garsų tipologijai: nagrinėti gyvūnų ir paukščių garsai, tapę žmogaus garsų metaforomis. Remdamasi savo tyrimo rezultatais, pranešėja suformulavo leksinei tipologijai reikšmingas išvadas: nors skirtingose kalbose garsų reikšmių pluoštai (klasteriai) skiriami nevienodai, kalbos leksikalizuoja panašias „garsų situacijas“ – jos esančios universalios. Antrojoje paskaitoje profesorė pristatė skausmo metaforų tyrimą, paskelbtą atskira knyga². Mokslininkė pateikė semantinių grupių, tampančių skausmo metaforomis, klasifikaciją, aptarė semantinių

¹ Kai kurių šios serijos knygų el. variantus galima parsisiųsti iš asociacijos tinklapiu, žr. <http://www.academiasalensis.org>, *Biblioteka*.

² В. М. Брицын, Е. В. Рахилина, Т. И. Резникова, Г. М. Яворская (ред.), *Концепт БОЛЬ в типологическом освещении*, Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2009.

kitimų skausmo domene mechanizmus ir vadinamųjų skausmo konstrukcijų morfosintaksę. Tyrimas paremtas daugiau nei 20 kalbų, empiriniai duomenys interpretuoti iš konstrukcijų gramatikos perspektyvos.

V. Plungianas (Maskva) kalbėjo apie gramatines kategorijas diskurse, akcentavo diskurso analizės pranašumus jas tiriant. Pirmiausia paskaitininkas pristatė diskurso sąvoką ir diskurso tipus, apžvelgė diskurso teorijos užuomazgas ir tyrimų istoriją, tam tikrų gramatinių formų vartoseną skirtingoms diskurso funkcijoms perteikti (pvz., rusų kalboje pagrindinei siužeto linijai nusakyti vartojamos įvykio veiklo formos, o šalutinei siužeto linijai ir remai – eigos veiklo; panašiai ir kai kuriose Afrikos ir Ramiojo vandenyno salų kalbose pagrindinei siužeto linijai perteikti vartojamos specialios (dažniausiai nežymėtos) veiksmožodžių formos).

Jadwiga Linde-Usiekniewicz (Varšuva) skaitė įvadą į interpretacinių rėmų, arba freimų, semantiką (ang. *Frame Semantics*). Mokslininkė supažindino su freimų semantikos pradžia, freimo sąvoka, aptarė sudedamuosius freimo elementus (pagrindiniai (ang. *core*) ir nepagrindiniai (ang. *non-core*) freimo elementai), ryšius tarp freimų (sudėtiniai freimai (ang. *complex frames*) ir subfreimai (ang. *subframes*)), pateikė freimų pavyzdžių (pvz., *kriminalinio proceso freimas* ir kt.). Aptarusi teorines freimų semantikos prielaidas, pranešėja šiek tiek papasakojo apie leksikografinį projektą *FrameNet*, prieinamą adresu <http://framenet.icsi.berkeley.edu/>, kur pateikti

veiksmožodžių ir kitų žodžių, kurių denotatai – tam tikros situacijos, arba scenarijai, freimų aprašai.

Paweł Rutkowski (Varšuva) skaitė įvadies paskaitas į generatyvinę gramatiką. Paskaitininkas išsamiai išdėstė jos pagrindus, papasakojo apie generatyvizmo užuomazgas, supažindino su generatyvinės gramatikos etapais ir įvairiomis teorijomis: transformacine gramatika, standartine teorija, *X-bar* teorija, principų ir parametrų teorija, valdymo ir saistymo teorija, minimalistine programa ir optimalumo teorija. Teorinius teiginius mokslininkas daugiausia iliustravo anglų ir lenkų kalbų pavyzdžiais. Atskiroje paskaitoje nagrinėta determinanto frazės (ang. *determiner phrase*, DP) problematika neartikelinėse slavų kalbose: paskaitininkas postulavo DP egzistavimą lenkų kalboje ir kaip aiškų to įrodymą pateikė asmeninių įvardžių, einančių skaitvardžių konstrukcijų pradžioje ir reiškiamų genityvu, atvejį (plg.: *Nas.GEN pięciu lingwistów.GEN* 'Mes penki kalbininkai'). Taip vartojamus asmeninius įvardžius mokslininkas aiškino kaip elementus, užimančius determinanto poziciją.

Kasperio Boye (Kopenhaga) paskaitos buvo skirtos aktualioms gramatikalizacijos bei gramatiškumo ir kalbinių kategorijų problemoms. Pirmiausia mokslininkas supažindino su tradiciniu teorinės kalbotyros darbuose vyraujančiu gramatinių vienetų ir gramatikalizacijos supratimu, pakomentavo gramatinio vieneto ir gramatikalizacijos apibrėžčių bei esamos reiškinių sampratos trūkumus ir pristatė savo teorinį modelį. Pranešėjas

siūlė gramatinį vienetą apibrėžti funkciškai ir remtis pagrindiniu – kalbinio vieneto funkcinio statuso diskurse, arba diskursinio iškilumo (ang. *discourse prominence*), – kriterijumi. Remiantis šiuo kriterijumi, leksiniai vienetai apibrėžtini kaip diskursiškai pirminiai (ang. *discursively primary*) arba (potencialiai) diskursiškai antriniai (ang. *discursively secondary*), o gramatiniai vienetai – tik kaip diskursiškai antriniai. Antroji svečio iš Kopenhagos universiteto paskaita buvo skirta episteminio modalumo ir evidencialumo kategorijų santykiui. Mokslininkas aptarė kalbinės kategorijos sąvoką, paskui perėjo prie minėtųjų kategorijų bei jų tarpusavio santykių supratimo ir su tuo susijusių teorinių klausimų. Remdamasis tam tikrais funkciniais kalbinę kategoriją apibrėžiančiais kriterijais (kaip sąvokinis koherentiškumas (ang. *notional coherence*), apibrėžta morfosintaksinė sistema (ang. *morphosyntactically delimited system*), tęstinumas semantiniame žemėlapyje (ang. *continuity on the semantic map*), semantinės aprėpties bendrybės (ang. *sharing of semantic scope properties*)), mokslininkas pagrindė epistemiškumą (ang. *epistemicity*) kaip atskirą kategoriją, o episteminių modalumą ir evidencialumą siūlė suvokti iš tos kategorijos perspektyvos.

Mokykloje taip pat vyko ir gretutinė akademinė sekcija, kurioje profesorė Birutė Jasiūnaitė (Vilnius) skaitė pranešimą „Mitologinių personažų kūno dalys frazeologijoje“, o profesorius Wojciechas Smoczyński (Krokuva) surengė tris svarbesniems lietuvių kalbos etimologijos klausimams skirtus seminarus.

Be paskaitų, vasaros mokykloje buvo

surengta ir konferencinių pranešimų sekcija, kurios pagrindinė problematika – gramatinės funkcijos. Daugelio pranešimų pagrindu buvo išleistas straipsnių rinkinys³.

A. Holvoetas (Varšuva, Vilnius) pirmiausia apžvelgė gramatinių funkcijų problematiką. Svarstyti teorinės gramatikos darbuose keliami su gramatinių funkcijų aprašu susiję klausimai: ar gramatinės funkcijos laikytinos pirminėmis, ar išvestinėmis, kiek svarbus gramatinių funkcijų diferencijavimo pamatas (gramatinis, semantinis ar pragmatinis), pristatyti gramatinių funkcijų tyrimo metodai (pvz., Edwardo Keenano ir Bernardo Comrie vardažodžių hierarchija, ang. *noun phrase / obliqueness hierarchy*). Be to, aptarta gramatinių funkcijų samprata tradicinėje lietuvių kalbotyroje (LKG ir DLKG) ir *Lietuvių kalbos gramatikos darbų* serijoje, išryškintos problemos dėl laisvųjų naudininkų statuso bei jų interpretacijos, taip pat dėl tiesioginių ir netiesioginių objektų skyrimo. Svarstyti galimi kriterijai, leidžiantys nustatyti, kuris objektas yra tiesioginis, o kuris – netiesioginis. Antrajame pranešime profesorius pateikė lietuvių kalbos gramatinių kategorijų apžvalgą.

Kristina Lenartaitė (Klaipėda, Vilnius) nagrinėjo tiesioginių ir netiesioginių objektų klausimus. Pranešėja aptarė tiesioginių ir netiesioginių objektų

³ Axel Holvoet, Rolandas Mikulskas (red.), *Gramatinių funkcijų prigimtis ir raiška* (= *Acta Salensia* 1), Vilnius: Vilniaus universitetas ir asociacija „Academia Salensis“, 2009.

sąvokas lietuvių kalbos gramatikos bei kitose gramatinėse tradicijose. Ji kritiškai vertino tiesioginio objekto skyrimo kriterijus (pasyvizacijos, morfosintaksinio žymėjimo, semantinių požymių) ir, remdamasi aplikacinės gramatikos prielaidomis, pamatiniu tiesioginio objekto kriterijumi siūlė laikyti veiksmažodžio tranzityvumą. Be to, laikydamosi nuostatos, kad pagrindinės sakinio predikacijos formavimo atžvilgiu reikšmingos esti tik subjekto ir tiesioginio objekto sintaksinės funkcijos, pranešėja teigė nesant pakankamo pagrindo išskirtinai traktuoti naudininko objektus lietuvių kalboje.

Agnieszkos Rembiałkowskos (Varšuva) pranešimas buvo skirtas sintaksinei laisvųjų naudininkų interpretacijai. Laisvieji naudininkai lietuvių kalbos gramatikoje nepakankamai aprašyti, tad pranešėjos tikslas buvo pasvarstyti, kokia laisvųjų naudininkų funkcija sakinyje, kokie galimi kriterijai, padedantys atskirti laisvųjų naudininkų tipus ir nustatyti, ar jie priskirtini veiksmažodžio komplementams ar modifikatoriams. Anot pranešėjos, rasti vienodą kriterijų, padedantį apibrėžti laisvųjų naudininkų funkciją, sunku. Vadovaujantis Simono Diko ir jo pasekėjų plėtotomis funkcinės gramatikos nuostatomis, iškelta hipotezė, kad skiriamuoju kriterijumi galėtų būti laisvųjų naudininkų aprėptis (ang. *scope*), t. y. tai, kuriam predikacijos lygmeniui jie priklauso.

Jurgis Pakerys (Vilnius) nagrinėjo lietuvių kalbos būtinųjų predikatyvų morfosintaksinę raišką veiksmo pavadinimo konstrukcijose. Paaiškėjo, kad dažniausiai tiek būdvardiniai, tiek daik-

tavardiniai predikatyvai čia žymimi įnagininku (pvz., *padarymas kito žmogaus priklausom-u; man-o buvimas pavaduotoj-u*), rečiau – naudininku, o rečiausiai – kilmininku. Įnagininko, kaip predikatyvinio linksnio, dažnumą veiksmo pavadinimo konstrukcijose pranešėjas aiškino tuo, kad jis į čia gali būti perkeliamas iš veiksmažodinių junginių (plg. *pasitikėti kuo* → *pasitikėjimas kuo*), be to, gali veikti bendraties konstrukcijų analogija, kur daiktavardiniai predikatyvai žymimi tik įnagininku.

Benita Riaubienė (Vilnius) pristatė preliminarų tyrimą, skirtą antriniams rezultatiniams predikatyvams Europos kalbose: pirmiausia pranešėja aptarė kalbas, kuriose šie predikatyvai reiškiami būdvardžiais (tai germanų ir keltų kalbos), vėliau perėjo prie kalbų, tuos predikatyvus reiškiančių ne būdvardžiais (romanų, baskų kalbos – veiksmažodžiais; baltų bei slavų kalbos – rezultatiniomis konstrukcijomis, t. y. įvykio veiksmo veiksmažodis + būdvardis /rieveiksmis / prielinksnio frazė). Bandyta paaiškinti skirtingą antrinių rezultatinių predikatyvų raišką įvairiose kalbose.

Pranešimuose nagrinėti ne tik gramatinių funkcijų, bet ir kiti klausimai: Anna Daugavietė (Sankt Peterburgas) skaitė pranešimą iš baltų kalbų prozodijos, profesorius Vitas Labutis (Vilnius) – apie gabenimo veiksmažodžių valentingumą bei junglumą kalbėtojo funkcinės gramatikos požiūriu.

Be dalyvavimo paskaitose, mokyklos dalyviai pamatė Kauno dramos teatro spektaklį „Ilgėjimosi sonata“, klausėsi koncerto Salų bažnyčioje (Renata

Marcinkutė-Lesieur, Skaidra Jančaitė, Andrius Radziukynas) ir mokyklos uždarymo proga Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kultūros ir paveldo fondo paruoštos muzikinės programos „Jausmai ir širdis“ (Virgilijus Noreika, Jovita Vaškevičiūtė ir instrumentinis trio: Povilas Jaraminas, Jaroslavas Cechanovičius, Zigmąs Žukas). Salų mažiesiems parodytas Vilniaus „Paršiuko Ikaro“ lėlių teatro spektaklis pagal Hanso Christiano Anderseno pasaką „Šeivamedžio močiutė“.

Academia Grammaticorum Sallengis Sexta (2009 m.)

Šeštosios kalbotyros vasaros mokyklos paskaitų ciklą pradėjo Nicolè Nau (Poznanė), svarsčiusi sakinių jungimo (ang. *clause combining*) klausimus. Paskaitininkė supažindino su pagrindinėmis tipologinėmis sakinių jungimo klasifikacijomis, pristatė latvių kalbos dalelytės *neba* vartosenos tyrimą, grįstą internetinių pokalbių medžiaga. Mokslininkė nustatė, kad dalelytė *neba*, vartojama sakinio pradžioje, gali reikšti prieštaravimą, priežastį, kontrastą arba ir priežastį, ir kontrastą.

P. Rutkowskio (Varšuva) paskaitų tema – „Frazės struktūra generatyvinėje gramatikoje“. Pirmiausia aptarta sakinio sandara: atskirai nagrinėti jungties sakiniai ir lenkų kalbos konstrukcija su *to* (plg. *Adam to jest lingwista* ‘Adomas yra kalbininkas’). Mokslininkas elementą *to* aiškino kaip istoriškai kilusį iš rodomojo įvardžio, tik dar neįgijusį tikrosios jungties statuso, ir pateikė generatyvinę konstrukcijų su *to* aiškinimą. Toliau pereita prie daiktavardinės frazės sandaros, išsamiau aptarta determinanto frazės proble-

matika. Iškeltą DP hipotezę lenkų kalboje mokslininkas grindė analizuodamas kiekinių skaitvardžių, būdvardžių, rodomųjų bei savybinių įvardžių sintaksines ypatybes. Kalbėdamas apie lenkų kalbos kiekinius skaitvardžius (pvz., *pięć* ‘penki’, *piętnaście* ‘penkiolika’ ir kt.), paskaitininkas juos siūlė laikyti funkciniais elementais ir interpretuoti kaip funkcinės frazės pradą (pagrindinį dėmenį). Pasak jo, kiekiniai skaitvardžiai kilo iš senosios lenkų kalbos daiktavardžių ir, vykstant gramatikalizacijai, iš leksinio prado buvo reanalizuoti kaip funkcinis pradas.

A. Holvoeto (Varšuva, Vilnius) bendroji paskaitų tematika – sintaksiniai ryšiai. Pirmojoje paskaitoje pristatytos frazinės ir priklausomybių sintaksės teorijos, pagrindiniai jų principai ir skirtumai, tam tikri metodologiniai trūkumai ir pranašumai. Antrojoje paskaitoje pereita prie prado ir priedo (priklausomojo frazės dėmens) klausimo. Pranešėjas aptarė Arnoldo Zwicky pasiūlytus kriterijus pradui nustatyti (pvz., semantinio atstovavimo kriterijus, kai pradas reiškia tam tikro daikto arba dalyko tipą, o visa frazė – jo potipį (tarkim, *aukštas namas* – tai tam tikras namų potipis), arba valdymo kriterijus, kai pradas apibrėžia priedo morfosintaksę (tarkim, *nori ledų* – veiksmožodis *norėti* reikalauja kilmininko)). Taip pat panagrinėti probleminiai atvejai, kai siūlomi kriterijai nesutampa ir kai prado statuso priskyrimas tam tikroms žodžių klasėms (pvz., prielinksniams ir determinantams) esti prieštaringas. Paskaitų ciklą pranešėjas baigė aptardamas probleminius morfosintaksinių ryšių aspektus.

Kasmetėje vasaros mokyklos konferencijoje buvo perskaityti 5 pranešimai.

A. Daugavietė (Sankt Peterburgas) nagrinėjo Baltijos arealo kalbų prozodijos klausimus. Pranešimo atspirties taškas buvo lietuvių kalbos dviviršūnis kirtis. Jo tipus pranešėja klasifikavo pagal prieškirtinio ir kirčiuoto skiemens kiekybę, o vėliau lygino su latvių ir estų kalbų šalutinių kirčių distribucija, prieškirtinio skiemens pabrėžimu rusų kalboje ir, remdamasi Alekso Girdenio pastaba⁴, su skandinavų (švedų ir norvegų) II akcentu.

K. Lenartaitė (Klaipėda, Vilnius) aptarė sintaksines alternacijas, plg.: *Mama purškė vandenį ant kopūstų* ir *Mama (api-)purškė kopūstus vandeniui*. Tokius atvejus galima aprašyti dvejopai: viena vertus, kuri nors iš konstrukcijų gali būti laikoma pamatine, o kita – išvestine, bet, kita vertus, galima ir manyti, kad abi konstrukcijos derivaciniu ryšiu nėra susijusios. Pranešėja pristatė ir kritiškai įvertino kelis minėtomis interpretacijomis grįstus aiškinamuosius modelius: leksinių taisyklių, konstrukcinę ir leksinių-konstrukcinę.

J. Pakerys (Vilnius) analizavo darybinius lietuvių kalbos rezultatyvus, plg.: *būti įlindusiam* (gramatinis rezultatyvas) ir *lindėti, -oti* (darybinis rezultatyvas). Pranešėjas, remdamasis tipologine klasifikacija, parodė, kad ir darybiniai lietuvių kalbos rezultatyvai gali priklausyti

⁴ Aleksas Girdenis, *Teoriniai lietuvių fonologijos pagrindai*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2003, 282t.

trims tipams: subjektiniam, objektiniam ir posesyviniam.

Ilja Seržantas (Bergenai, Vilnius) domėjosi subjektą žyminčio partityvino genityvo istorija. Klasikinių ide. kalbų pavyzdžiais buvo parodyta, kad šis subjekto linksnis sukelia semantinę veiksmažodžio derinimą pagal skaičių ir gali turėti nominatyvu žymimų dalyvinių predikatyvų arba eiti sujungiamosiose konstrukcijose su nominatyviniais nariais. Kita vertus, baltų, šiaurinėse rusų tarmėse ir baltarusių kalboje derinimas kitoks, nes čia gali būti vartojamos „beasmenės“ formos (plg. *buvo atsiradę žmonių* [...]) ir tie subjektai su vardininkinėmis formomis negali būti siejami.

Mikita Suprunčukas (Minskas) nagrinėjo rusų kalbos daiktavardžių daugiskaitos formų ryšį su giminės kategorija. Pranešėjas pristatė anketinį tyrimą, kuriame buvo teiktos daugiskaitinių arba mažiau žinomų rusų kalbos daiktavardžių daugiskaitos vard. ir kilm. formos, į kurias atsižvelgdami respondentai turėjo įrašyti pažyminio vienaskaitos linksnio galūnę (pats daiktavardis būdavo praleistas). Iš tyrimo paaiškėjo, kad dažniausiai gerai buvo nustatoma vyr. ir mot. g. daiktavardžių giminė, o labiausiai svyruota dėl bevardės.

Tradiciškai mokyklos mokslinę dalį papildė kultūrinė programa: mokyklos atidarymo iškilmėse grojo akordeonistų trio „Chill’out“, vėliau parodytas „Paršiuoko Ikaro“ lėlių teatro spektaklis „Sniego karalienė“ pagal H. C. Anderseno pasaką, griežė Kauno styginių kvartetas, Salų bažnyčioje skambėjo sakralinės muzikos koncertas „Ave Maria“ (Gražina Gri-

gaitė-Zalatorienė ir Skaidra Jančaitė), o paskutinę mokyklos dieną M. K. Čiurlionio kultūros ir paveldo fondas surengė uždarymo koncertą „Populiarioji klasika ir retro“ (Aušra Liutkutė, Vilija Mikštaitė, Mindaugas Jankauskas).

Academia Grammaticorum Salsensis Septima (2010 m.)

Pirmasis savo paskaitų ciklą pradėjo P. Rutkowskis (Varšuva). Jo dėmesys buvo sutelktas į determinanto frazės klausimus ir į Željko Boškovičiaus siūlomus apibendrinimus, taikomus kalboms, turinčioms arba neturinčioms artikelių (sakysim: kalbos, neturinčios artikelių, neleidžia dviejų adnominalinių genityvų ir pan.). Paskaitininkas tokius siūlymus vertino kritiškai (plg. minėtajam apibendrinimui prieštaraujančią lie. konstrukciją *Kolumbo Amerikos atradimas*), o paskaitų ciklo pabaigoje aptarė determinantų klausimą lenkų gestų kalboje.

Jadwiga Linde-Usiekniewicz (Varšuva) nagrinėjo informacijos struktūros problemas. Profesorė į jas siūlė pažvelgti naujai ir savo pristatomame modelyje akcentavo kalbėtojo perspektyvą, daugiasluoksniškumą, teigiamai formuluojamus temas ir remos apibrėžimus, temas būtinumą ir kitus aspektus.

V. Plungianas (Maskva) pateikė veiklo sistemų tipologijos eskizą. Jo manymu, pirmiausia skirtinos keturios akcionališkos predikatų klasės: būsenos, įvykiai, teliniai ir ateliniai procesai. Vieni žymikliai šioms klasėms gali suteikti pirmines veiklo reikšmes (prospektyvo, progresyvo, rezultatyvo ir kt.), o kiti leidžia keisti pačias akcionališkas klases

ir sudaryti antrines veiklo reikšmes (pavyzdžiui, semelfaktyvo, kai procesą nusakantis predikatas keičiamas tokiu, kuris nusako vienetinį įvykį). Vėliau paskaitininkas plačiau aptarė įvairiose pasaulio kalbose pasitaikančius aspekto reikšmių pluoštus (klasterius) ir panagrinišo veiklo interpretacijos klausimus slavų kalbose.

A. Holvoetas (Varšuva, Vilnius) pristatė naujausią savo tyrimą, skirtą atvejams, kai deontinio modalumo raiškos priemonės (sakysim, imperatyvas, hortatyvas ar specialios konstrukcijos) kalbėtojų imami vartoti „interpretaciškai“ ir įgyja kitas reikšmes: leidimo prašymo, deontinio klausimo (t. p. ir retorinio), negatyvaus kitų asmenų reikalavimų ar prielaidų vertinimo ir kt. Pranešėjas plačiau aptarė latvių, rusų, lenkų, slovėnų kalbų medžiagą ir pateikė minėtųjų interpretacinių reikšmių žemėlapi.

Mirjam Fried (Praha) vasaros mokyklos dalyvius supažindino su konstrukcijų gramatikos pagrindais. Pirmiausia buvo apžvelgti pagrindiniai šio teorinio modelio principai: konstrukcija kaip pagrindinis analizės įrankis, taikomas įvairaus sudėtingumo kalbos vienetams, semantinės ir pragmatinės informacijos rėmai (freimai), autentiškų duomenų (korpusų) ir kiekybinės analizės svarba, atsižvelgimas į kontekstą ir kt. Suvokti pristatomą teorinį modelį padėjo tai, kad jo taikymas iliustruotas konkrečios medžiagos analize: pirmiausia remtasi anglų kalbos pavyzdžiais, vėliau plačiau interpretuoti čekų kalbos

gramatikos klausimai: posesyvumo raiška kilmininku ir naudininku, žodžio *jestli* funkcionavimas skirtingose šnekamosios kalbos konstrukcijose ir istorinė ilgųjų senosios čekų kalbos esamojo laiko veikiamųjų dalyvių raida. Plačiau apie konstrukcijų gramatiką žr. <http://www.constructiongrammar.org>.

J. Rachilinos (Maskva) paskaitose buvo tęsiama konstrukcijų gramatikos tema ir parodytas jos taikymas rusų ir kitų kalbų medžiagai. Pradėta nuo rusų kalbos konstrukcijų, kur predikatyvai gali būti žymimi įnagininku arba vardininku (*Сын рос послушн-ым/-ый* ir pan.), vėliau pereita prie tipologinės lygio konstrukcijų analizės (*kas yra, siekia kam iki ko* ir pan.) ir baigta rusų kalbos būdvardžių perkeltinių reikšmių formavimosi apžvalga.

Be minėtų paskaitų, mokyklos dalyviai galėjo bendrauti su profesoriumi W. Smoczyńskiu (Krokuva) ir aptarti aktuales baltistikos ir indoeuropeistikos klausimus. Pasibaigus paskaitų ciklams, įvyko tradicinė konferencija, kurioje perskaityti trys pranešimai. A. Daugavietė (Sankt Peterburgas) aptarė estų ir lyvių kalbų poveikį latvių lyviškosios tarmės ir sėliškųjų patarmių fonologijai (nešakninių skiemenų balsių redukcija, ne pirmojo skiemens kirčiavimo atvejai, priebalsių geminacija ir kt.), Norbertas Ostrowskis (Poznanė) pasiūlė lietuvių kalbos priešdėlį *te-* kilmės požiūriu sieti surieveksmiu *te* 'ten', I. Seržantas (Bergenas, Vilnius) analizavo šiaurės rusų tarmių perfektą ir iškėlė mintį, kad jį galima kildinti ne iš posesyvinių, o iš rezultatinių konstrukcijų.

Be akademinė dalykų, mokyklos dalyviai ir sališkie mėgavosi Salų 560 metų sukakčiai skirta įvairiaspalve koncertine programa, parengta Kauno styginių kvarteto, Baltijos gitarų kvarteto, „Yamaha“ muzikos mokyklos auklėtinių ir Giedrės Baranauskaitės bei Lauros Stančikaitės. Taip pat pristatytas ir ką tik išėjęs Zbigniewo Kosco fotografijų albumas „Salos: Fields and Gardens“ su ankstesniųjų vasaros mokyklų dalyvių mintimis ir prisiminimais (nuotraukas galima pasižiūrėti ir internete adresu <http://www.zbigniewkosc.nl/Salos>).

Kaip matyti, mokyklų programos būta plačios ir įvairialypės, tad reikia tikėtis, kad ir paskaitininkai, ir klausytojai nutęs savo Salų minčių gijas į naujus tyrimus, pranešimus ir straipsnius. Negalėjusieji dalyvauti paskaitų medžiagą ras paskelbtą internete (žr. <http://www.academiasa.lensis.org>) ir, suprantama, bus laukiami atvykstant kitąmet!

Erika JASIONYTĖ
[erika.jasionyte@gmail.com]
Jurgis PAKERYS
[jurgis.pakerys@flf.vu.lt]

43-IOJI EUROPOS LINGVISTINĖS DRAUGIJOS KONFERENCIJA

2010 metų rugsėjo 2–5 dienomis Vilniaus universitete vyko Europos lingvistinės draugijos (*Societas Linguistica Europaea*, SLE) konferencija, kurią organizavo Vilniaus universiteto mokslininkai: